

Socialutskottets betänkande 2023/24:SoU26

Det schabloniserade föräldraavdraget

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår tre motionsyrkanden om det schabloniserade föräldraavdraget med hänvisning till pågående arbete.

I betänkandet finns en reservation (S, V, C, MP).

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Behandlade förslag

Tre yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2023/24.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Bakgrund	4
Utskottets överväganden.....	5
Det schabloniserade föräldraavdraget.....	5
Utskottets ställningstagande.....	11
Reservation	13
Det schabloniserade föräldraavdraget (S, V, C, MP).....	13
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	14
Motioner från allmänna motionstiden 2023/24	14

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Det schabloniserade föräldraavdraget

Riksdagen avslår motionerna

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7.1,

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 118 och

2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2.

Reservation (S, V, C, MP)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs trots att det har varit tillgängligt kortare tid än två vardagar före den dag då det behandlas.

Stockholm den 12 mars 2024

På socialutskottets vägnar

Christian Carlsson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Christian Carlsson (KD), Carina Ståhl Herrstedt (SD), Yasmine Bladelius (S), Carita Boulwén (SD), Mikael Dahlqvist (S), Jesper Skalberg Karlsson (M), Anna Vikström (S), Malin Höglund (M), Karin Rågsjö (V), Christofer Bergenblock (C), Mona Olin (SD), Lina Nordquist (L), Leonid Yurkovskiy (SD), Karin Sundin (S), Thomas Ragnarsson (M), Dzenan Cisija (S) och Mats Berglund (MP).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet tre motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2023/24 om det schabloniserade föräldraavdraget. Förslagen i motionerna finns i bilagan.

Övriga motioner om stöd till funktionsnedsatta från allmänna motionstiden 2023/24 behandlas i utskottets betänkande 2023/24:SoU13 Stöd till personer med funktionsnedsättning.

Vid utskottets sammanträde den 13 februari 2024 informerade Inspektionen för socialförsäkringens generaldirektör Eva-Lo Ighe med medarbetare utskottet om rapporten Förändringar inom assistansersättningen – En första granskning av 2023 års lagändringar för stärkt rätt till personlig assistans (Rapport 2024:1).

Vid samma sammanträde informerade Försäkringskassans generaldirektör Nils Öberg med medarbetare utskottet om myndighetens tillämpning av det schabloniserade föräldraavdraget.

Vid utskottets sammanträde den 29 februari 2024 informerade statsrådet Camilla Waltersson Grönvall (M) utskottet om det schabloniserade föräldraavdraget.

Bakgrund

Vid utskottets sammanträde den 5 december 2023 föreslog C-ledamoten att utskottet skulle ta ett initiativ i fråga om det schabloniserade föräldraavdraget i LSS. Frågan bordlades (prot. 2023/24:17).

Vid sammanträdet den 30 januari 2024 fortsatte utskottet att behandla frågan om att ta ett initiativ i fråga om föräldraavdraget i LSS. Utskottet beslutade att inte ta något initiativ (prot. 2023/24:25).

Vidare beslutade utskottet att inhämta information från Försäkringskassan och Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) och att tidigarelägga beredningen av näraliggande förslag i motionerna 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 118, 2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 och 2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7 i ett separat betänkande.

S-, V-, C- och MP-ledamöterna reserverade sig mot beslutet och ansåg att utskottet borde ha inlett ett beredningsarbete i syfte att kunna ta ett initiativ i frågan.

Utskottets överväganden

Det schabloniserade föräldraavdraget

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om det schabloniserade föräldraavdraget.

Jämför reservationen (S, V, C, MP).

Motionerna

I kommittémotion 2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 118 föreslås ett tillkännagivande om att återställa rätten till assistans. Motionärerna anför att den tidigare regeringen genomförde ett stort arbete för att återställa rätten till assistans men att det i dag finns en stor oro för att tidigare beslutade reformer inte ska ge det förväntade resultatet. Bland annat menar flera organisationer, enligt motionärerna, att Försäkringskassans nya tolkning av det s.k. föräldraansvaret har inneburit att det – tvärtemot avsikten – har blivit svårare för barn med funktionsnedsättningar att få personlig assistans. Arbetet med att återställa rätten till assistans bör därför fortsätta.

I kommittémotion 2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om att ta initiativ till att ändra i den förordning som styr föräldraavdragets omfattning så att syftet med lagen säkerställs. Motionärerna anför att det nya föräldraavdraget inte har gett det utfall som önskats och därför behöver regeringen se över förordningen så att den skapar bättre förutsättningar för människor som det var tänkt.

I kommittémotion 2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7 i denna del föreslås ett tillkännagivande till regeringen om att den skyndsamt ska vidta åtgärder mot de nyligen uppkomna försämringarna i fråga om tillgången till personlig assistans, bl.a. vad gäller barns tillgång till personlig assistans. Motionärerna anför att tillämpningen av avdraget för föräldraansvar måste ses över och åtgärdas så snart som möjligt – antingen genom att förordningen med bilagor ses över eller genom att en mindre lagändring genomförs skyndsamt.

Gällande rätt

Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade och socialförsäkringsbalken

Av 9 f § lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, och 51 kap. 6 § socialförsäkringsbalken (2010:110), förkortad SFB, följer att när behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det

bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Detta ska göras genom schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov enligt 9 a § LSS. Föräldraavdraget ska fastställas med hänsyn till barnets ålder och göras dels från grundläggande behov, dels från andra personliga behov. Avdrag ska dock inte göras till den del hjälpbehovet avser

1. sådant stöd som avses i 9 a § första stycket 1 eller 7
2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp enligt 9 a § första stycket 1 eller 7 ska kunna ges
3. måltider i form av sondmatning
4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider
5. grundläggande behov från och med den månad då barnet fyller 12 år
6. andra personliga behov före den månad då barnet fyller ett år
7. andra personliga behov från och med den månad då barnet fyller 18 år.

Regeringen får meddela föreskrifter om föräldraavdragens storlek.

Av 9 a § LSS följer att personlig assistans enligt 9 § 2 avser ett personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med ett eller flera grundläggande behov. Med grundläggande behov avses

1. andning
2. personlig hygien
3. måltider
4. av- och påklädning
5. kommunikation med andra
6. stöd som den enskilde behöver på grund av en psykisk funktionsnedsättning för att förebygga att han eller hon fysiskt skadar sig själv, någon annan eller egendom
7. stöd som den enskilde behöver löpande under större delen av dygnet på grund av ett medicinskt tillstånd som innebär att det finns fara för den enskildes liv eller att det annars finns en överhängande och allvarlig risk för hans eller hennes fysiska hälsa.

Förordningen om assistansersättning

Vid tillämpning av 51 kap. 6 § SFB ska det föräldraavdrag göras som följer av bilagan till förordningen (1993:1091) om assistansersättning (4 a §).

Bilaga till förordningen om assistansersättning

Barnets ålder (år)	Föräldraavdrag för grundläggande behov (timmar per dygn som personlig assistans lämnas)	Föräldraavdrag för andra personliga behov (timmar per dygn som personlig assistans lämnas)
0	12	0
1–6	2,5	0,5
7–11	1	1
12–17	0	1

Bakgrund*Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn*

I juni 2021 ställde sig utskottet bakom regeringens proposition 2021/22:214 Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn (bet. 2021/22:SoU34). I propositionen föreslog regeringen bl.a. att föräldraansvaret enligt föräldrabalken ska beaktas vid bedömningen av ett barns behov av personlig assistans genom att det görs ett schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov enligt LSS.

Regeringens förslag innebär att det, när det gäller bedömningen av behovet av personlig assistans för ett barn, ska bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Detta ska göras genom ett schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov. Föräldraavdraget ska fastställas med hänsyn till barnets ålder och göras dels från grundläggande behov, dels från andra personliga behov.

Enligt förslaget ska det inte göras något föräldraavdrag för hjälpbehov som är kopplade till andning eller måltider i form av sondmatning. Det ska inte heller göras något föräldraavdrag för grundläggande behov fr.o.m. den månad då barnet fyller 12 år, för andra personliga behov före den månad då barnet fyller 1 år eller för andra personliga behov fr.o.m. den månad då barnet fyller 18 år.

Regeringen föreslog vidare att den skulle få ett bemyndigande att meddela föreskrifter om föräldraavdragens storlek när det gäller personlig assistans enligt LSS. En bestämmelse i socialförsäkringsbalken ska upplysa om möjligheten för regeringen att meddela föreskrifter om föräldraavdragens storlek när det gäller assistansersättning.

Slutligen gjorde regeringen bedömningen att det inte skulle införas en särskild bestämmelse om att barnets bästa ska beaktas i fråga om personlig assistans enligt LSS.

Vid beredningen av propositionen föreslog utskottet tre tillkännagivanden till regeringen (bet. 2021/22:SoU34). Tillkännagivandena handlade om schablonen för föräldraavdrag (s. 15–16), barnets bästa (s. 16) och en utvärdering av lagstiftningen (s. 19).

Riksdagen ställde sig bakom utskottets förslag till riksdagsbeslut (rskr. 2021/22:416). Se nedan om redovisningen av tillkännagivandena.

Lagändringarna trädde i kraft den 1 januari 2023.

Pågående arbete

Försäkringskassans uppföljning av reformen Stärkt rätt till personlig assistans

I Försäkringskassans regleringsbrev för budgetåret 2023 gav regeringen myndigheten i uppdrag att följa upp de lagändringar inom assistansersättning som skedde utifrån reformen Stärkt rätt till personlig assistans. Av redovisningen av uppdraget skulle följande framgå:

- antalet ansökningar
- antalet bifall och avslag
- antalet beviljade timmar
- handläggningstider och andra relevanta data.

I uppdraget ingick också att analysera och beskriva orsakerna till utfallet.

Försäkringskassan lämnade den 25 april 2023 en delredovisning av uppdraget. I oktober 2023 slutredovisades uppdraget i rapporten Uppföljning av reformen Stärkt rätt till personlig assistans, slutredovisning.

I rapporten skriver Försäkringskassan bl.a. följande (s. 16 f.):

Antalet beviljade timmar utifrån en ansökan om fler timmar har ökat för barn

Det genomsnittliga antalet beviljade timmar för samtliga personer som har beviljats fler timmar uppgår under perioden till drygt 158 timmar per vecka, vilket är en ökning med ungefär 6 timmar per vecka jämfört med motsvarande period 2022. Det genomsnittliga antalet beviljade timmar har ökat för barn i åldern 7–11 och 12–17 år. [...] Då jämförelsen endast avser det genomsnittliga antalet beviljade timmar för 2022 och 2023, och inte skillnaden mellan det tidigare beslutet och beslutet om fler timmar, är det dock inte möjligt att följa upp om ökningen bland barnen är i paritet med hur den antogs bli genom lagändringarna.

Under rubriken Avslutande reflektion skriver Försäkringskassan (s. 18):

Vid jämförelse med motsvarande period 2022 har fler barn beviljats assistansersättning under den granskade perioden. Barn som inte har assistansersättning sedan tidigare och barn som har ansökt om fler timmar med assistansersättning har också beviljats fler timmar. Försäkringskassan har inte uppgifter som visar hur omfattande föräldraansvaret bedömdes vara innan 1 januari 2023 och vi kan därför inte uttala i vilken utsträckning dessa förändringar i utfallet beror på det schabloniserade föräldraavdraget.

Det finns aktörer som signalerar att förändringen i hur Försäkringskassan ska bedöma föräldraansvaret inte fått de effekter som förväntats. Synpunkterna har bl.a. handlat om från vilka behov Försäkringskassan gör

de schabloniserade avdragen. Av lagtexten framgår tydligt att avdragen ska göras utifrån hjälpbehov som beror på barnets funktionsnedsättning. Om lagstiftarens intention var något annat än detta torde det därmed krävas ytterligare lagändringar.

Nytt uppdrag till Försäkringskassan

Den 21 december 2023 gav regeringen Försäkringskassan i uppdrag att följa upp och analysera hur regeländringen om ett schabloniserat föräldraavdrag, och tillämpningen av den, har påverkat utfallet av rätten till assistansersättning (se Försäkringskassans regleringsbrev för budgetåret 2024). Underlaget ska innehålla såväl en kvantitativ som en kvalitativ uppföljning. En redovisning av uppdraget ska lämnas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 2 september 2024.

Inspektionen för socialförsäkringens granskning av 2023 års lagändringar för stärkt rätt till personlig assistans

Den 23 januari 2024 delredovisade Inspektionen för socialförsäkring (ISF) ett regeringsuppdrag om att utvärdera konsekvenserna av de lagändringar inom personlig assistans som började gälla den 1 januari 2023, bl.a. det schabloniserade föräldraavdraget för det hjälpbehov som vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken. I sammanfattningen i rapporten Förändringar inom assistansersättningen – En första granskning av 2023 års lagändringar för stärkt rätt till personlig assistans (Rapport 2024:1) anför ISF bl.a. följande (s. 13–14):

När Försäkringskassan bedömer rätten till personlig assistans för barn ska myndigheten bortse från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Det ska Försäkringskassan numera göra genom ett schablonavdrag för föräldraansvar. Men för vissa hjälpbehov ska Försäkringskassan inte göra något schablonavdrag. Detta föräldraavdrag ska göras med olika mycket tid beroende på barnets ålder.

Regeringen anger i propositionen till lagändringen att schablonavdraget för föräldraansvar ska göras från sådana hjälpbehov som kan bero på barnets assistansgrundande funktionsnedsättning. Det innebär enligt regeringen inte någon ändring i fråga om vilket hjälpbehov som avdraget för föräldraansvar ska göras ifrån, jämfört med före lagändringen. I propositionen uttalar regeringen också att det ligger i sakens natur att avdraget ska göras från barnets samlade (totala) hjälpbehov och att det därför inte behöver anges i lagtexten. I stället framgår det av lagtexten att schablonavdraget ska göras från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov.

Försäkringskassan tolkar och tillämpar bestämmelsen på så sätt att föräldraavdraget ska göras från de hjälpbehov som kan bero på barnets funktionsnedsättning. Försäkringskassan räknar alltså inte med tid för hjälpbehov som inte beror på funktionsnedsättningen när myndigheten beräknar den totala tidsåtgången, och schablonavdraget görs inte från barnets totala behov av hjälp. Det kan i sin tur leda till att föräldraavdraget kan bli så stort i förhållande till den del av hjälpbehovet som beror på

funktionsnedsättningen att assistansersättning inte kan beviljas eller bara beviljas för ett litet antal timmar.

En alternativ tolkning av bestämmelsen innebär att schablonavdraget ska göras från barnets totala behov. Det betyder att tid för hjälpbehov som inte beror på funktionsnedsättningen, och därmed inte är assistansgrundande, ligger till grund för det antal timmar som efter avdrag för schablonen ger rätt till ersättning. Beslutet om assistansersättning kan då efter en tid grunda sig på hjälpbehov som inte längre finns, eftersom de inte berodde på funktionsnedsättningen och barnet har blivit äldre. Försäkringskassan har i dagsläget inte någon laglig möjlighet att göra regelbundna omprövningar, vilket innebär att beslut om assistansersättning kan vara livslånga.

ISF anser att det är otydligt beskrivet i lagtext och förarbeten hur schablonavdraget ska göras och oavsett vilken tolkning som görs leder det till problem i tillämpningen.

ISF rekommenderar regeringen att bl.a. överväga att tydliggöra regelverket för schablonavdraget för föräldraansvar (s. 17).

Redovisning av tillkännagivanden

I budgetpropositionen för 2024 (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9) redovisade regeringen de ovannämnda tillkännagivandena som slutbehandlade.

När det gäller tillkännagivandet om en möjlighet att frångå schablonen i vissa fall (bet. 2021/22:SoU34 punkt 4, rskr. 2021/22:416) anförde regeringen följande (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 s. 160):

Av tillkännagivandet följer att det i undantagsfall kan finnas behov av att inte tillämpa bestämmelsen om schablonavdrag (föräldraavdrag) som föreslås i regeringens proposition Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn (prop. 2021/22:214). Regeringen bör därför återkomma till riksdagen med ett förslag om en sådan bestämmelse (bet. 2021/22:SoU34 s. 15). I samma proposition gör regeringen bedömningen att de fördelar i fråga om förutsägbarhet och förenklad tillämpning som en schablon innebär överväger den nackdel som utebliven individuell prövning innebär (prop. 2021/22:214 s. 37). Regeringen anser att det inte ska vara möjligt att frångå schablonen. Regeringen bedömer att tillkännagivandet är slutbehandlat.

När det gäller tillkännagivandet om barnets bästa (bet. 2021/22:SoU34 punkt 8, rskr. 2021/22:416) anförde regeringen följande (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 s. 160–161):

Av tillkännagivandet följer att den utredning som låg till grund för propositionen Stärkt rätt till personlig assistans (prop. 2021/22:214) föreslog en särskild bestämmelse om att barnets bästa ska beaktas i fråga om personlig assistans enligt LSS. Utskottet delar utredningens bedömning och anser att regeringen bör återkomma med förslag om detta (bet. 2021/22:SoU34 s. 16). LSS-utredningen (S 2016:03) har i sitt betänkande analyserat delar av LSS ur ett barnperspektiv (SOU 2018:88) och utredningen Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans (S 2021:04) har i sitt betänkande särskilt beaktat konsekvenser av de förslag som lämnas ur ett barnperspektiv, utifrån bl.a. barnkonventionen (SOU 2023:9). Utredningarnas betänkanden har remissbehandlats. Mot

bakgrund av utredningarnas slutsatser i betänkandena ser regeringen inte något behov av någon ytterligare utredning som behandlar frågan om barnperspektivet i LSS. Regeringen bedömer även att en översyn av lagstiftningen med syfte att införa en ny bestämmelse om barnets bästa i lagen om LSS är obehövlig. Enligt gällande rätt ska barnets bästa särskilt beaktas i fråga om åtgärder som rör barn, vilket innefattar åtgärder i alla typer av insatser inbegripet personlig assistans. Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Slutligen när det gäller tillkännagivandet om en utvärdering av lagstiftningen (bet. 2021/22:SoU34 punkt 9, rskr. 2021/22:416) anförde regeringen följande (prop. 2023/24:1 utg.omr. 9 s. 161):

Av tillkännagivandet följer att det är angeläget att följa upp och utvärdera den lagstiftning som antogs efter förslag i regeringens proposition Stärkt rätt till personlig assistans—grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn, i syfte att säkerställa kvalitet och kontinuitet samt motverka fusk. Enligt utskottet bör regeringen därför återkomma med en plan för en sådan utvärdering (bet. 2021/22:SoU34 s. 19). Regeringen har gett Försäkringskassan och Inspektionen för Socialförsäkringen ett uppdrag i respektive myndighets regleringsbrev för 2023 att följa upp och utvärdera reformen som följer av den nya lagstiftningen (S2022/04810 och S2022/04812). Regeringen anser därmed att tillkännagivandet är slutbehandlat.

Utskottet hade inget att invända mot detta vid behandlingen av tillkännagivandena i betänkande 2023/24:SoU1 Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg (s. 24 och 51).

Utskottets ställningstagande

Den 1 januari 2023 trädde en lagändring i kraft som innebär att föräldransvaret enligt föräldrabalken ska beaktas vid bedömningen av ett barns behov av personlig assistans genom att det görs schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov enligt LSS.

Utskottet har noterat att Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) i sin första granskning av 2023 års lagändringar bl.a. rekommenderar regeringen att överväga att tydliggöra regelverket om schablonavdraget för föräldransvaret. ISF anser att det är otydligt beskrivet i lagtext och förarbeten hur schablonavdraget ska göras och oavsett vilken tolkning som görs leder det till problem i tillämpningen.

Utskottet har även noterat att Försäkringskassan har fått i uppdrag att följa upp och analysera hur regeländringen om ett schabloniserat föräldraavdrag, och tillämpningen av den, har påverkat utfallet av rätten till assistansersättning. Underlaget ska innehålla såväl en kvantitativ som en kvalitativ uppföljning. Uppdraget ska redovisas senast den 2 september 2024.

Utskottet har vid utskottssammanträdet den 29 februari 2024 fått information från socialtjänstministern om att regeringen noga följer denna fråga i dialog med Försäkringskassan och Sveriges Kommuner och Regioner. Vidare genomför Regeringskansliet nu en analys av föräldraavdraget för att se

om utfallet ligger i linje med lagstiftarens intentioner. Denna analys omfattar både assistansersättning som beviljas av Försäkringskassan och personlig assistans som beviljas av kommunerna. Ett led i detta analysarbete är att vid behov ta fram förslag för att säkerställa att lagstiftarens intentioner följs. Därefter avser regeringen att återkomma i frågan.

Utskottet välkomnar regeringens initiativ eftersom det finns information om att tillämpningen skiljer sig från vad som avsågs vid lagstiftandet. Utskottet välkomnar också att regeringen agerar redan nu, dvs. innan Försäkringskassans uppdrag ska redovisas i september. Utskottet anser att det är viktigt att regeringen efter avslutat analysarbete snarast vidtar de åtgärder som behövs för att säkerställa att lagstiftarens intentioner följs när det gäller föräldraavdraget.

Mot bakgrund av det redan pågående arbetet inom Regeringskansliet anser utskottet inte att det i detta läge är nödvändigt för riksdagen att ta några egna initiativ med anledning av motionerna 2023/24:1882 (MP) yrkande 7 i denna del, 2023/24:2617 (S) yrkande 118 och 2023/24:2650 (SD) yrkande 2. Motionsyrkandena bör avslås.

Reservation

Det schabloniserade föräldraavdraget (S, V, C, MP)

av Yasmine Bladelius (S), Mikael Dahlqvist (S), Anna Vikström (S), Karin Rågsjö (V), Christofer Bergenblock (C), Karin Sundin (S), Dzenan Cisija (S) och Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP) yrkande 7.1,

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S) yrkande 118 och

2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD) yrkande 2.

Ställningstagande

Den 1 januari 2023 trädde en lagändring i kraft som innebär att föräldraansvaret enligt föräldrabalken ska beaktas vid bedömningen av ett barns behov av personlig assistans genom att det görs schablonavdrag (föräldraavdrag) från barnets behov av hjälp med grundläggande behov och andra personliga behov enligt LSS.

Efter att lagändringen trädde i kraft har det kommit signaler på att tillämpningen av föräldraansvaret har inneburit att det – tvärtemot avsikten – har blivit svårare för barn med funktionsnedsättningar att få personlig assistans.

Vi har noterat att Inspektionen för socialförsäkringen i sin första granskning av 2023 års lagändringar bl.a. rekommenderar att regeringen överväger att tydliggöra regelverket om schablonavdraget för föräldraansvaret. Vidare har regeringen gett Försäkringskassan i uppdrag att följa upp och analysera hur regeländringen om ett schabloniserat föräldraavdrag, och tillämpningen av den, har påverkat utfallet av rätten till assistansersättning. Detta uppdrag ska redovisas först den 2 september 2024. Utöver det görs det en analys av föräldraavdraget inom Regeringskansliet.

Vi anser emellertid att regeringen redan nu bör vidta konkreta åtgärder när det gäller det schabloniserade föräldraavdraget. Regeringen bör skyndsamt fatta beslut om att ändra föräldraavdragets omfattning i förordningen om assistansersättning. Regeringen bör även ge en utredare i uppdrag att ta fram förslag till förtydligande av lagstiftningen när det gäller föräldraavdraget och därefter återkomma till riksdagen.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2023/24

2023/24:1882 av Ulrika Westerlund m.fl. (MP):

- 7.1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppdra till regeringen att skyndsamt vidta åtgärder mot de nyligen uppkomna försämringarna i tillgången till personlig assistans, bland annat vad gäller barns tillgång till personlig assistans och vad gäller vilka som bedöms komma i fråga för personlig assistans, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

Förslaget behandlas i den del som avser barns tillgång till personlig assistans.

2023/24:2617 av Fredrik Lundh Sammeli m.fl. (S):

118. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att återställa rätten till assistans och tillkännager detta för regeringen.

2023/24:2650 av Carina Ståhl Herrstedt m.fl. (SD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ta initiativ till att ändra i förordningen som styr föräldraavdragets omfattning så att syftet med lagen säkerställs och tillkännager detta för regeringen.